

25. prosince: Slavnost Narození Páně - za svítání

VSTUPNÍ ANTIFONA Srov. Iz 9,1.5; Lk 1,33

Dnes vzešlo nad námi světlo, protože se nám narodil Kristus Pán; dostal jméno: podivuhodný, Bůh, kníže pokoje, otec budoucího věku; jeho království nebude mít konce.

Uvedení do bohoslužby

Po večerní slavnosti teď stojíme již podruhé tváří v tvář betlému, zvěsti, že „Narodil se Kristus Pán!“ Co nám oznamuje? Většina z nás to ví: Znamená to, že od chvíle, kdy Kristus přišel na svět, bylo by omylem hledat Boha kdesi na onom světě. S Ježíšem přišel Bůh do našeho světa. Někdy to sice vypadá, že Bůh svět zase opustil, ale to je tam, kde lidé přestanou žít v Ježíšově duchu, kde lidé sami Boha opustí. Proto nám dnešní bohoslužba hlásá nejen Ježíšovo narození na svět, ale i naši spoluzodpovědnost za Boží přítomnost v našem světě: Ježíš se v Betlémě narodil skrze Marii. Ježíš se dnes může narodit na svět znovu skrze nás, skrze každého, kdo se mu otevře v lásce. Prosme jej proto:

Svým vtělením jsi se stal jedním z nás, Pane, smiluj se nad námi.

Tvým narozením se nám otevřela možnost, abychom se i my znovu narodili jako Boží děti, Kriste, smiluj se nad námi.

V tobě nám všem projevil Bůh svou otcovskou lásku, Pane, smiluj se nad námi.

Nebo:

Dnes v noci jsme okouzleně pohlíželi na Boží Dítě v jeslích a zpívali: „Narodil se Kristus Pán.“ Teď přicházíme znovu k jesličkám, abychom se pokusili pochopit podstatu vánoc: Náš Zachránce, náš Pán, náš bratr Ježíš je tu, je s námi, je ochoten jít s námi celým rokem, celým životem, aby nás učil pěkně si žít. S pokorou mu volejme vstříc:

Ty jsi Světlo světa, Pane, smiluj se nad námi.

Boží Synu, Kriste, smiluj se nad námi.

Bratře nás lidí, Pane, smiluj se nad námi.

Říká se Sláva na výsostech Bohu

VSTUPNÍ MODLITBA

Všemohoucí Bože, tvé vtělené Slovo nás prozářilo novým světlem; dej, prosíme, ať víra, která svítí v našich srdcích, září i z našich skutků. Skrze

tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. - Amen.

Uvedení do 1. čtení

První čtení v nás probouzí naději, že nedůvěrou zmítané a na tábory rozdělené lidstvo se přece jednou sjednotí kolem osobnosti Zachránce a Spasitele Ježíše Krista. Prorok vysvětluje, že vánoce jsou velikou školou naděje: Nikdo už nemusí být sám, ani ty.

Nebo:

Chrám i opuštěná města v troskách, tísnivé životní podmínky a nejistá politická situace tvořily perspektivu budoucnosti chudých a unavených navrátilců z vyhnanství. Proto prorok důrazně volá k síónské dceři, že Bůh nově přichází, aby dovršil dílo spásy započaté osvobozením. Tato spása je darem od Boha a ne výsledkem úsilí synů Izraele. Tento Bůh se ujímá svého lidu jako vykupitel, podobně jako Izraelita vykupoval svého příbuzného, když se dostal do bídy a otroctví. Vykoupený lid dostává nové jméno, novou existenci. Je svatý neboli oddělený pro Boha, který chce nastolit trvalé manželské pouto. Izraelský lid je jako nevěsta vytoužená a neopuštěná, protože je spojená se svým ženichem.

1. ČTENÍ Iz 62,11-12 *Hle, přichází tvůj Spasitel.*

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Hospodin ohlašuje
až do končin země:
„Řekněte síónské dceři:
Hle, přichází tvá spása,
u sebe má svou mzdu,
před sebou má svůj zisk.
Nazvou je: ‘Svatý lid,
vykoupení od Hospodina.’
Ty pak dostaneš jméno ‘Vytoužené,
neopuštěné město’.“

Slyšeli jsme slovo Boží.

Žl 97,1+6.11-12

Odp.: Světlo dnes zazáří nad námi, - neboť se nám narodil Pán.

Hospodin kraluje, ať zajásá, země - ať se radují, četné ostrovy! - Nebesa hlásají jeho spravedlnost - a všechny národy vidí jeho slávu.

Odp.

Světlo vychází spravedlivému - a lidem upřímného srdce radost. - Radujte se, spravedliví, v Hospodinu - a oslavujte jeho svaté jméno!

Odp.

Uvedení do 2. čtení

Ve druhém čtení uslyšíme, že vánoce jsou velkou školou lásky. Nikdo už nemusí pochybovat o Boží péči o člověka, ani ty. Ty nejvznešenější věci v životě si člověk nemůže koupit za peníze, ty dostává z lásky, zadarmo. Už svatý Pavel tohle věděl. Píše o tom v listu Titovi.

Nebo:

V Ježíši Kristu se Boží добрota stala viditelnou. V tomto čtení vystupuje velmi zřetelně absolutní nezaslouženost a velikost této Boží dobroty. Bůh projevil své milosrdenství na lidech, kteří žili v neposlušnosti a zlobě. Je tedy jasné, že Boží dobrotivost je nezávislá na dobrotě lidské, vždyť nikdo před Bohem nekonal nic dobrého! Pouze Božím milosrdenstvím se člověk stává novým tvorem a to skrze křestní obmytí. Křtem se v hojnosti vlévá Duch svatý, původce nového stvoření. Tato radikální novost je vyjádřena také jako ospravedlnění: člověk se Boží milostí stává před Bohem spravedlivým, tj. skutečně dobrým před ním. V člověku se tak obnovuje Boží obraz.

2. ČTENÍ Tit 3,4-7 *Ze svého milosrdenství nás spasil.*

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Titovi.

Projevila se добрota Boha, našeho spasitele, a jeho láska k lidem; ne snad proto, že my jsme vykonali něco dobrého, ale ze svého milosrdenství nás spasil v koupeli znovuzrození a obnovení Duchem svatým. Toho na nás vylil v hojnosti skrze našeho spasitele Ježíše Krista, abychom - ospravedlnění jeho milostí - dostali jako dědictví vytoužený věčný život.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Lk 2,14

Aleluja. Sláva na výsostech Bohu –
a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení. Aleluja.

Uvedení do 3. čtení

V evangeliu jsou nám pastýři učiteli čínorodé víry: jak uslyší Boží poselství, hned jdou za jeho hlasem. Jednáme tak i my? Nebyli to učenci, kdo první našli novorozeného Ježíše, ale byli to prostí pastýři. Proč? Snad proto, abychom dnes uvažovali a pochopili, čeho je nám potřeba, abychom platili za dobré lidi a správné křesťany.

Nebo:

Před tajemstvím Krista se objevují první lidé, kteří zastupují Církev. Mezi nimi nenacházíme mocné a pyšné lidi či soběstačné intelektuály, ale chudé a opovrhované pastýře, dále ženu, která porodila v jeskyni, a prostého tesaře, Josefa. Právě takoví lidé budou privilegovanými posluchači Ježíšových slov. Tito chudí mají schopnost uchovat všechny ty věci v srdci a rozvažovat o nich. Oni jsou schopni čisté chvály a oslavy Boha, oni velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a viděli. Oni nesou typické rysy pravého Kristova učedníka, který slyší Boží slovo, rozvažuje o něm a předává jej ostatním jako radostnou zvěst.

EVANGELIUM Lk 2,15-20 *Pastýři našli Marii a Josefa i děťátko.*

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Když andělé odešli od pastýřů do nebe, řekli si pastýři mezi sebou: „Pojďme tedy do Betléma podívat se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil!“ Pospíchali tam a našli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno.

Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom.

Pastýři se zas vrátili. Velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno.

Slyšeli jsme slovo Boží.

POKOJ LIDEM DOBRÉ VŮLE

Tak zas tu máme vánoce. Děti se těšily. Dospělí chystali. Staří kroučí hlavou: „Kdepak teď, to už nic není. To když jsme my byli dětmi, to bývaly vánoce! I sněhu bývalo víc. Teď už to není ono.“ Není to, jak by mělo být, že by to mělo být lepší? Dnešní lidstvo by mělo být mnohem jistější, bezpečnější a šťastnější než bylo v minulých dobách. Máme více jídla, tepla, ošacení, lepší dopravu, více pohodlí. Lidstvo je vzdělanější, kulturnější,

technicky vyspělejší. Ale člověk není šťastnější, ani jistější, ani klidnější. A nebude šťastnější, dokud k hodnotám techniky a vědy nepřidá hodnotu největší: Boží lásku!

To je to, co nám zjevují a co nabízejí, k čemu nás vedou vánoce; vtělená Boží láska přichází k tobě, naléhá na tvé oči, uši i mysl: "Člověče, bratře, přišel jsem tě zachránit, přijmi mě do svého života!" Co to znamená, dát se vykoupit vtěleným Bohem, Ježíšem Kristem? Boží Dítě nás chce zbavit toho, co nás zatěžuje a dát nám, co nám schází. Co že nás to zatěžuje? Zlo v nás a kolem nás. Tak to volal prorok Zachariáš: „On spasí svůj lid od jejich hříchů!" Vtělený Bůh tě chce zachránit od tebe samého. Vždyť to všichni dobře známe, že nic netěší člověka, který není spokojený sám se sebou, prostě sám v sobě.

Jenže známe také Goethův výrok o tom, že jen pošetilí jsou spokojeni se svou hloupostí, zatímco moudří sami se sebou spokojeni nejsou. A v tom měl Goethe pravdu: své nespokojenosti se nemůžeme zbavit sami, svou vlastní mocí, ale jen mocí mimo nás, mocí Boží. Jenom Boží hlas ti může říci: "Jdi v pokoji. Už se neohlížej za tím, co bylo. Začni znovu od této chvíle, jako znovu narozený. Hleď kupředu." To je první dar vánoc: osvobození od sebe sama, osvobození od svých chyb, své minulosti, smíření s Bohem, se sebou samým i s lidmi kolem.

Kdo jste si udělali dobrou předvánoční svatou zpověď, přijali svátost smíření, sami jste to zažili. V kom zůstalo staré napětí, staré smutky nad tím, co bylo nebo co je, v kom zůstaly staré lítosti a trpkosti, ten šel mimo. Nu ano, říkáš si teď možná: Já se v kostele uklidním, umíním si, že už se nebudu trápit nad tím, co nemohu změnit a jdu domů v pohodě. Ale to bych musel žít ve skleníku, aby mi to vydrželo. Zase potkám nedobrého člověka, uslyším zlé slovo, a někdy stačí jediný nelaskavý pohled a rovnováha je zase ztracena. Zase jsem tam, kde jsem byl!

Je osvobození od toho zla, zla mimo nás? Je osvobození od zlého souseda, od zlého spolupracovníka, a co nejhorší - od zlého člověka ve vlastním domě? I zde ti Bůh nabízí vykoupení a osvobození: Prikazuje ti odpovědět na zlo dobrem a víc se tím netrápit. Odpovíš-li na zlo zlem, na zlé slovo zlým slovem, staneš se ty sám také zlým. Odpovíš-li na zlo dobrem, dokážeš-li zlého člověka politovat jako duševního ubožáka, jako umíš ze srdce politovat tělesně zmrzačeného, a jdeš si dále po svých, pak jsi zvítězil i nad ním i nad sebou.

Ale jestliže se začneš litovat: "co jen mi to ten zlý zase udělal, jak jsem si to zasloužil; nebudu spokojený, dokud to neodvolá, nebudu klidný, dokud to nenapraví!" - to pak nebudeš klidný nikdy a sám sobě svou nerozumnou tvrdohlavostí zničíš život. Jen to zkus a přijmi Boží recept na to, jak se

osvobodit od zlého člověka. Odplat' mu zlé dobrým, polituj ho jako duševního chudáka, a jdi si po svých. Nech ho být, stejně ho nepředěláš. On sám se musí předělat, ty mu k tomu jen dopřej čas. Jen to zkus a poznáš, že tě zlo už nerozvrací.

A tak vám, moji milí bratři a sestry, přeji pěkné vánoce: Vánoční osvobození od sebe sama, od zla v sobě. Vánoční osvobození od zla mimo sebe, od zlých lidí kolem sebe. „Mír lidem, kteří bdí či spí, a sláva Bohu na výsosti!“

PROČ SVATÁ NOC

Co to dnes slavíme a proč dnešní noci říkáme Svatá noc, to ví každé malé dítě. Nejen křesťan, každé civilizovaný člověk to ví: dnes se slaví památka, že se před dvěma tisíciletími narodil v Betlémě Ježíš Kristus. Je to všechno? Jsou vánoce jen vzpomínkovou slavností na dávnou událost v dějinách lidstva? Jen vzpomínání na vlastní minulost, na dětství, na rodný domov? To by bylo málo, to by nestačilo k vánoční radosti. Takové vzpomínky spíše rozteskňují.

Čtení z Písma svatého, kterému jsme právě naslouchali, nám říká víc. Hned v listu svatého Pavla k Titovi se nemluví o minulosti, ale o naší přítomnosti, ba i o naší budoucnosti: „Boží dobrota přináší spásu všem lidem... Vede nás, abychom se odřekli bezbožného života a očekávali to, co nám přinese blaženost.“ To je poselství vánoční radosti. A mluví se v čase přítomném, ne o minulosti, ale o přítomnosti: lidé, důvěřujte! Bůh sám přichází, aby vám ukázal cestu. Kdo se zmítáš ve starostech, kdo jsi zapleten do bezvýchodných vztahů k jiným lidem, kdo nevíš, kudy kam, měj důvěru. Bůh sám ti chce pomoci právě v tom Ježíši, jehož narození slavíš. Bůh chce, abys porozuměl sám sobě, aby ses dokázal zorientovat ve světě kolem sebe.

Prožít vánoce jen jako sváteční chvílku, jen jako kratičké příměří uprostřed války, to by bylo málo. Toto Boží dítě je nám všem symbolem naděje: rodí se do zlého, sobeckého světa a jako zbraň má jen lásku. Ta jeho láska bude nepochopena, odmítnuta lidmi stejně jako tvá láska, stejně jako tvá dobrá vůle, člověče. Ale Bůh ji přijme a pochopí. Boží mocí bezmocné lásky nakonec zvítězí, vstane s Kristem z mrtvých a bude žít dál.

Životní osud tohoto děťátka v jeslích je odvěkým modelem i tvého života. Jen tak lze překonat zlo, jen tak lze zvítězit nad životem i nad smrtí: Dělej to jak Ježíš, žij podle jeho zásad, a pak se dobro ukáže silnější než zlo, láska silnější než lhostejnost. Co je tedy trvalým odkazem dnešní vánoční noci? Co je vlastním radostným poselstvím vánoc?

„Lidé, mějte důvěru! Je možné žít jako člověk i v dnešním světě plném násilí. Je možné přemoci sebe mocnější násilí bezmocnou láskou Boží! Jdi a nikomu neubližuj! Jdi a nemsti se! Jdi a buď laskavý i na toho, kdo si na tebe včera vymýšlel podrazy. Jdi a pamatuj si: Pokud si zachováš dobrotu srdce tohoto Ježíše, dotud jsi mocnější než všichni darebáci a nakonec se ti vše obrátí k dobrému. To je div, zvěstovaný v této svaté vánoční noci: div, že bezmocná láska je mocnější než sebe mocnější nenávisť.“

OČ NÁM JDE NA VÁNOCE

„Ono se s těmi vánocei moc nadělá a nakonec o nic nejde.“ Tak mudroval před svátky jeden mladý skoro muž: „Můžu klidně dělat proroka. Vím, jak to u nás letos zase bude. Malý bráška si zkazí žaludek cukrovím a bude z toho celý zelený. Já dostanu od babičky vynadáno, že si pouštím z magnetofonu bigbeatový randál, což se prý o vánocích nemá. Táta si s maminkou dají pod stromečkem pusku na věčný mír, ale nejspíše na Štěpána se zas pohádají a do Silvestra spolu nebudou mluvit. Akorát že pohrbíme v žaludku jednu husu. O jiné hodnoty na vánoce nejde.“ Podobné úvahy nejsou dnes nijak ojedinělé. Mělo by jít o velikou radost, jak hlásali andělé; měla by se projevit dobrota a láska našeho Boha všem lidem, jak hlásá svatý Pavel; měli bychom se divit a velebit Boha za všechno, co jsme viděli a slyšeli, jak se o tom mluví v evangeliu.

Ale ne každý člověk, ba ani ne každý z nás takovou vánoční radost zažije a pochopí. A to je veliká škoda, to bychom tak neměli nechat. Vždyť jádro zvěsti tohoto svátku je právě v tom, že se Boží dobrota a láska projevila všem lidem; že Bůh přichází, aby zachránil a obdaroval všechny lidi. Jak to, že smír, uzavřený políbením pod vánočním stromkem, tak krátce vydrží? Jak to, že onen mládenec vnímal jen rozkoš těla: pochutnání na pečené huse, ale byl hluchý k rozkoši duše, k duchovní radosti? Jak to je možné? Je to možné proto, že lidé slaví vánoční svátky, ale neslaví a neprožívají Kristovo narození. Hledají požitky okamžiku a rozkoš těla. A to je málo, když se spolu nehledá rozkoš duše, také duchovní radost a štěstí. Kdo se honí jen za rozkošemi těla, odsuzuje se ke smutku: vždyť tělesná rozkoš je krátká, pak umírá a zůstává po ní jen smutek, pachůl smrti.

Radost duchovní však zemřít nemůže. Proto dnes přijměme do svého života radost duchovní, která se zvěstuje a nabízí všem lidem i tobě. Jak se to dělá? Přicházej v neděli sem mezi nás. Proto se tu scházíme, abychom se téhle radosti učili. Učíme se tu žít bohatší život než jen živočišný. Učíme se tu vidět lépe a hlouběji podstatu křesťanské radosti. Jak je to možné? Představ si to třeba takto: Tam, kde ty vidíš jen kapku vody, tam vědec vidí

pod mikroskopem svět plný živočichů. Tam, kde ty vidíš obyčejnou věc, tam básník a mudrc vidí znamení krásné skutečnosti. Tam, kde ty vidíš všední lidi a náhodné události, tam křesťan vidí děti Boží, které rostou do krásy, a Boží Království, které je ve výstavbě.

Od vánoční chvíle Narození Krista je země prostoupena nebem. Ale jen křesťan může vidět pod slupkou jsoucna do jádra věcí. Víš, tvé smysly ti dávají pohled těla, tvá inteligence ti dává pohled rozumu, tvá víra ti dává pohled srdce, pohled laskavého Krista. Víra je Boží dar, který se nám u jesliček znovu nabízí. Stát se křesťanem znamená přijmout za svůj Ježíšův pohled na sebe, na lidstvo i na celý svět. To je tedy kázání vánoční doby, o to jde na vánoce, abychom byli šťastni. Aby náš život byl bohatý a úspěšný, nesmíme se spokojit jen s krátkozrakým pohledem našeho zraku. Nesmíme se spokojit jen s krátkodechými rozkošemi těla. Je třeba vyhledat Ježíše, spojit se s ním. Učit se myslit, vidět, mluvit, jednat jako On, v jeho duchu. On nám dá svůj pohled a svou radost. Pak budeme vidoucími, jako proroci. O to tedy jde na vánoce: učit se radostně žít.

BŮH PROSÍ O PŘIJETÍ

Na farách zvonívá na Štědrý den od rána do večera telefon. Proč tolik telefonování? To lidé, co nechodí pravidelně do kostela, se ptají: "Kdy bude půlnoční? A kdy bude mše na Boží Hod?" Proč najednou ten zájem? Inu, jsou přece vánoce a ty si nikdo nechce dát vzít. Jaké by to byly vánoce bez kostela, bez koled a bez jesliček. Když byl zrušen vánoční půst, vadilo to nejvíce lidem, co se sami nepostili. Jakási paní se tenkrát při jízdě v elektrice rozčilovala: „Prý zrušili půst na Štědrý den! Komu taková hloupost napadla! Já sice dělám vždycky na Štědrý den večer řízky, táta ryby nemá rád a dětem by mohla zaskočit kost, ale rušit se takové věci nemají, co by pak zbylo z vánoc!“ Ano, to je správná otázka: Co zbývá z vánoc, když se už děti nepostí, aby uviděly zlaté prasátko, když děti už vědí, že dárky nepřináší Ježíšek osobně, ale lidé si je chystají sami. Zbývá. To podstatné z vánoc zbývá: Zvěst, že Bůh tak miluje svět, že do něj vstupuje. Že Bůh sám přichází, aby nás spasil.

Přicházející Bůh. To známe už z předkřesťanských dob. V antických dramatech přichází bůh na stroji. Ve vrcholném okamžiku hry, když lidé si situaci tak zašmodrchali, že už nevědí jak dál, když už je vše neřešitelné a hrozí katastrofou, tu se majestátně snese z výšky na stroji bůh a vše rozřeší, napraví a dá do pořádku. Tenhle způsob řešení lidských dramát a krizí známe i ze současných her. I v televizních seriálech minulé doby vystupoval zpravidla bůh na stroji: Když předseda, který budoval město, neví už kudy

kam; když v nemocnici hrozí, že intrikáni nabudou vrch; když korupce a neschopnost hrozí znemožnit výrobu nějakých strojů; vždy se zjevil bělovlasý bůh v šatě a podobě okresního nebo krajského funkcionáře strany, který vše ví, všemu rozumí, kterému stačí jen dát pokyn, poručit a vše se napraví, aby hra mohla skončit šťastnými svatbami. I my, křesťané, jsme občas v pokušení, brát Boha mezi námi, Emanuela, takto pohádkově: I my máme sklon vidět Boha jako monarchu, který sídlí na nadoblačném trůnu, shlíží odtud dolů na svět a občas jako ten divadelní bůh na stroji zasahuje zázraky do našeho lidského hemžení a do našich osudů.

Co jsou tedy vánoce? Je-li to jen poetická pohádka, pak je to buď málo, nebo moc! Jsou-li vánoce jen pěkná pohádka, pak je to moc a zbytečnost, že k vůli pohádce jdeme do kostela. Je-li však něco pravdivého na vánoční zvěsti, že Bůh přichází k člověku, pak je návštěva kostela jednou za rok zase příliš málo. Pak na nás platí, co jsme si četli v Janově evangeliu: „Do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali.“ Ptejme se tedy znovu: Co jsou to vánoce? Je to zvěst o příchodu Boha, Původce světa, Autora a Tvůrce všeho, co je, který sestupuje z nadčasové věčnosti, vzdává se své tvůrčí všemoci a vstupuje do lidských dějin jako Syn člověka. Jako bezmocný synek chudého člověka vstupuje do dějin. Jako chudý člověk a bezbranný proti zvůli vladařů, prožívá lidský život na tomto světě. Proč to tak dělá? Nevíme. Kdo by prohlédl tajemství Božích úmyslů! Ale tušit to přece jen můžeme. Tušit, že právě tak to je pro člověka to nejlepší: Že nepřichází jako Vojevůdce, Usurpátor, Führer nebo Císař dobýt a obsadit svět, že nepřišel jako Agresor, který zotročuje lidi a tvrdí, že je přišel vysvobodit.

Bůh, Syn člověka, chce dobýt svět, chce dobýt i naše srdce. Ne násilím, ale po způsobu dětí. Pohled dítěte obměkčuje, získává, podmaňuje si svou bezmocí i nejzarytějšího člověka. Právem řekl básník, že pohled dítěte má větší moc, než zbraň násilníka. I nás, i mne, i tebe si chce získat v této vánoční době. Zastavíš-li se u jesliček, budeš slyšet jeho hlas: "Človče, nechod' kolem mne lhotejně. Já tu jsem kvůli tobě. Chci tě vysvobodit od tebe sama, od nepořádků v mysli, od nejistot a strachu. Dal jsem ti život, aby sis ho hezky prožil. Pojď ke mně, budu tě tomu učit, naslouchej mně!" Slyšíš, bratře, sestro? Nemáš rád, když tě někdo do něčeho nutí a právem. Toto Dítě nás nenutí. Ale zve. Vykročme mu vstříc vyznáním své víry v Něho.

PROČ SE VÁNOCE STÁLE OPAKUJÍ

Hospodin ohlašuje až do končin země: „Hle, přichází tvůj spasitel!“ „Projevila se dobrota našeho spasitele, a jeho láska k lidem!“ „S pastýři

velebme a chvalme Boha za všechno, co jsme tu slyšeli a viděli!“ Jako radostné fanfáry znějí věty dnešního Božího slova na úsvitě prvního dne Narození Páně. Přichází náš Pán, a pánů se vždy lid bál a míval většinou proč. Zde však volá svatý Bernard: „Neboj se, člověče, nemusíš se třást před tváří Pána. Hleď, děťátkem se stal a jeho dětský pláč vyvolává spíš tvůj soucit, než tvůj strach. Po tom máš poznat a uvěřit, že tě nepřišel zničit, ale zachránit; ne spoutat, ale osvobodit.“ Tato mše svatá za svítání se nazývá také pastýřská a my jsme sem přišli jako pastýři s vírou a obdivem a vděčnou láskou. Sem, k Ježíšovým jeslím. Zde si dnes můžeme hlouběji uvědomit, za co vše máme být Pánu Bohu vděční, za co všechno jsme mu zavázáni a jak k tomu hlubšímu prožití víry dojít. Postup nám naznačuje evangelium:

Pastýři spěchají do Betléma k jeslím. Tam vše pozorují a uvažují. Potom odcházejí a vše si nesou v srdcích domů. Znovu a znovu se k tomu v hovoru vracejí. Boha za všechno velebí. Takové mají být i naše vánoce. Máme znovu a nově slyšet Boží slovo. Neříkat si: "Tohle všechno už jsem slyšel vloni a také předloni a kdy ještě, tohle všechno už znám." O každých vánocích máme naslouchat s novou pozorností. Pokaždé se máme dovědět něco, co ještě neznáme, co jsme dosud nepochopili. Proto se vánoce stále opakují: abychom se pokaždé dostali o kousek dál v přibližování se k Bohu, v poznávání evangelia. Ovšem nestačí evangelium jenom poznávat, je třeba o tom mluvit též s Ježíšem. Je třeba nechat všechno v srdci zaznít. Je třeba prožít Boží lásku. Je třeba jít domů s radostí a velebit Boha za všechno. Kdo se o tuhle cestu pokusí, ten má naději, že jeho vánoce budou rok od roku krásnější.

Kdo se o to vždy znovu nepokouší, ten žije o vánocích jen ze vzpomínek na krásu vánoc z dětství. Tomu vánoce rok od roku blednou a chudnou, i když je stůl a stromeček rok od roku bohatější. Stůl a stromeček vánoce nedělají. Jsou jenom doprovodem toho hlavního: totiž, že se projevila dobrota Boha, našeho spasitele. Že Bůh k nám přichází, že je nám blízko. Vánoční svátky to je veliké školení, jak Bůh jedná s lidmi a jak my lidé máme jednat s druhými lidmi. Boží Syn, Pán celého vesmíru, přichází mezi lidi. Jaké ceremonie se odehrávají při návštěvě lidských vladařů, když přicházejí na státní návštěvy! I tento Pán mohl přijít v moci a slávě a vyhlásit: „Tak dost! Teď tu budu poroučet já, a běda, jestliže mi někdo bude do toho zasahovat!“ Ale náš Pán přichází jinak: jako jeden z lidu, jako chudé dítě chudých lidí, a přece mocně působí: avšak zevnitř. Je kvasem, který bude lidi proměňovat zevnitř.

V evangeliu jsme dnes slyšeli, jak to proměňování začalo hned při Ježíšově narození. Pastýři, nejchudší vrstva lidí, zde zjistili, že na tom nejsou

tak zle. Že je tu někdo ještě chudší než oni, a že oni chudáci ho mohou obdarovat. Člověk se spíš a snáz ohlíží po těch, kteří mají více než my, a ten pohled bývá nepřejícný, závistivý a ukřivděný. A od takového pohledu je jen krůček k nenávisti. A k touze sebrat těm šťastnějším to, co mají, nebo jim to aspoň zničit. Dospělý Ježíš prohlásí, že blaženější je dávat než brát. Ale už zde u jeslí při pohledu na pastýře je jasné, že největší chudák není ten, kdo žádný dárek nedostane, ale ten, kdo nemá komu dát. To, co jsme u jesliček prožili včera a dnes, to má naplnit další dny našeho života. Každý den má být naše srdce naplněno radostí z Ježíše, Božího Syna s námi. Každý den máme uvažovat, jakým dárkem, jakou pozorností, bychom mohli udělat někomu radost. Každý den můžeme svým úsměvem rozsvítit světýlko v oku člověka vedle sebe.

Proto jsou vánoce každý rok znova, abychom se každý rok znovu mohli vytrhnout z naší všednosti, abychom se dali inspirovat láskou Božího Dítěte a chtěli se mu podobat!

ZNAMENÍ JESLIČEK

Mnohokrát jsme už slyšeli, že vánoce jsou svátky pohanského původu, že jejich jádrem je legenda bez historického podkladu. Že je to jen půvabná pohádka, kterou berou vážně jen ty malé děti. A tak musíme být vděční evangelistovi svatému Lukáši za to, že nám pomáhá odkrýt pod nánosem sentimentality skutečné vánoce. Ony ty první vánoce žádná idyla nebyla. Byla to drsná a krutá skutečnost, kdy římský císař Augustus hnal celý svět k daňovému soupisu. Peníze prý hýbou světem a tak kvůli nim uvedl císař do pohybu masy lidí. V tom zástupu nedobrovolných poutníků jde i mladý pár, který musí ujít v zimním čase, bez vlaku či autobusu, přes sto kilometrů. Ani žena čekající dítě není ušetřena této povinnosti. Naše dnešní domácí pohodlí se s těmi prvními vánocemi nijak moc nerýmuje. My si v teple a pohodlí vyzpěvujeme: „Ježíšku, panáčku, já tě budu kolébat“ a tam, kdepak kolébat. Ani střechu nad hlavou jim nikdo neposkytl.

Ale přichází Boží zásah. Když si ti dva pomohli sami alespoň nouzově, na andělskou výzvu pospíchají k narozenému dítěti pastýři. Ale ani na těchto pastýřích není nic roztomilého, jak to kreslí naše obrázky a koledy. Tenkrát pastýřům nikdo nevěřil, každý jimi pohrdal. Nikdo by od nich nekoupil ani mléko, kůži nebo sýr, vždyť to beztak někde ukradli. Byli to asociální živlové. A takové lidi si vybírá Bůh, aby se jako první poklonili narozenému Dítěti jako Božímu Synu. A nejen to: oni byli první, kteří šli a povídali to dál. Tito svědkové pustili do světa zprávu, která se dostala až k nám. Vánoce nejsou jen půvabnou pohádkou. Jsou spíš zemětřesením, jehož epicentrum je

v Betlémě a na Golgotě. Jeho účinek trvá až do našich časů. Nebudí však hrůzu, ale navozuje novou naději. I my si teď, uprostřed zimy, s radostí vyzpěvujeme, že: „z růže kvítek vykvet nám, radujme se.“ Vyjadřujeme tím naději, že v našem životě, v našem světě vzkvete nové jaro, když do něj přijmeme toto Boží Dítě.

Bůh nám denně připravuje jesle plné toho, co je nám potřebné k životu, ba i víc. Jen se podívejme dnes v poledne doma na vánoční stůl. Poznáme my v těchto věcech, které pojídáme, dary svého Boha živitele? Největším darem v jeslích je náš Vykupitel, Boží Syn. Jsou pro nás jeho jesle znamením Boží lásky? Nebo i my budeme letos jako ten Izrael, na kterého si stěžuje Izaiáš? Budeme považovat za naprosto samozřejmé, že máme doma plný stůl, že se nám daří, že máme rodinu, klid, pohodlí a teplo domova? Poznáme, že i v jeslích našeho života je přítomen Kristus? Dokážeme ho uvidět ve svém životě, kde i letos Vykupitel „nám, nám, narodil se“? Máme tedy o čem přemýšlet.

PROMLUVA

„Projevila se dobrota Boha, našeho Spasitele, a jeho láska k nám lidem.“ Tak jsme to tu před malou chvílí slyšeli ve druhém čtení z listu svatého apoštola Pavla Titovi. My jsme se tu sešli, abychom zde v našem kostele, Božím domě, oslavili Boží hod vánoční – slavnost Narození Páně, ale nehledáme tu jen nějakou pouhou romantiku vánoční nálady, která trvá jen malou chvíli. „Projevila se dobrota Boha, našeho Spasitele, a jeho láska k lidem.“ To je věta, která vyjadřuje jádro a podstatu toho, co zde v této chvíli slavíme, ale s čím si možná někteří nevědí tak úplně rady. Lidé jsou dnes zvyklí příliš snadno a pohodlně pouze přijímat a očekávat, chtěli by mít všechno teď a hned! Boží dobrota však naše kritéria nespĺňuje, takže mnozí odcházejí zklamaní. Co se nám tu vlastně dnes nabízí?

Asi bychom všichni byli rádi, kdyby se nám podařilo tu dnešní sváteční a idylickou pohodu prodloužit nejen na těch pár svátečních dnů, ale napořád. Je to ono, co myslí svými slovy svatý Pavel? Ano i ne. Ano, skutečně se nám tu nabízí jiný a lepší život, ale ne, pokud my sami něco pro to neuděláme. Boží dobrota je na prvním místě Boží dar. Bůh se nám lidem dává v tom malém novorozeném Dítěti; v něm k nám přichází přesvědčivý důkaz toho, že Bůh to s člověkem myslí velice vážně. A nyní je však řada také na člověku, zda se vůbec nechá obdarovat, zda Boží nabídku přijme a pochopí. Ten Bohem nabídnutý dar od člověka žádá spolupráci. Jen tak se Bůh může zviditelnit v našem lidském světě. Jen tak se Boží láska přinášející spásu všem lidem může projevit navenek.

Boží dobrota nás pak vede k rozváznému a spravedlivému životu, k horlivosti v konání dobrých skutků. Vede nás, abychom se navrátili k upřímnému přátelství s Bohem, který touží člověka obdarovat. To dnešní Pavlovo hlásání je poselstvím od Boha, které chce otřást naším životem a od základů změnit celý svět tam, kde je to pochopeno a také přijato. Tak dnes před každým z nás tu stojí nabídka Boží dobroty, která přináší všem lidem spásu. Jak to dnes s námi vypadá? Prožíváme vánoční svátky. Mše svatá v noci nám připomněla biblickou zprávu o andělech, kteří donesli zprávu o narození Ježíše Krista v Betlémě. Kristovo světlo zazářilo uprostřed noci, v nejhlubší temnotě.

Nesmíme si však ve svátečním rozpoložení dělat nějaké iluze, neboť vánoční poselství je vážné až drsné. V Janově evangeliu se dočítáme: „Kristus, Světlo, přišel do tmy, ale vlastní ho nepřijali.“ Správně slavené vánoce přinášejí radost, i když nám sdělují i nepříjemnou zvěst: totiž, že v nás jsou temnoty, které potřebují být osvětleny. To jistě nikdo rád neslyší. Že bychom my něco takového potřebovali? Nejsme dost „jasní“, nejsme dost osvětlení a dost zdatní, abychom svůj život vzali do svých vlastních rukou? Odpověď na tuto otázku zní: „Nikoli, nejsme.“ Ale toto „ne“ ani trošku nevychází z pohrdání lidským snažením. Také nepochází z nějakého pesimismu, který všechno vidí černě.

Naše „ne“ je nesrovnatelné s tím ne, které musíme říkat někomu, kdo chce přebíhat frekventovanou křižovátku na červenou, nebo dítěti, které trvá na tom, že musí přezkoumat vnitřek elektrické zásuvky. V takových případech musíme říci ne, protože nebudeme přece přihlížet, jak milovaný člověk se řítí do záhuby. I když je to nepříjemné, je potřeba si ukázat, kde ty naše temnoty jsou. Jsi v temnotách, když si myslíš, že smrtí všechno skončí. My lidé jsme určeni pro život v Bohu. Tento život stojí za to uchopit, zacvičit se do něj a už nyní jej získat. Jinak by mohlo být těch 60 – 80 let zde na světě k ničemu.

Bratře, sestro, žiješ v temnotě, když si myslíš, že Boží přikázání jsou jen lidské výmysly, a že proto se jich nemusíš bát. V našem životě existuje vina, kterou na někoho jiného svalit nemůžeme. Žijeme ve tmě, když si myslíme, že bychom se mohli vykoupit hospodářským či jiným zajištěním proti všemu, co vypadá hrozně. Vykoupení totiž nutně musí předcházet poznání viny a změna života. Každoročně slavené vánoce nás vyzývají: Nezůstávej sám se sebou a se svými temnotami. Nemusíš se po Bohu pít, vždyť žijeme v jeho světle a v jeho lásce. Stačí, když mu jen nepatrně otevřeš dveře svého života a on tě osvítl svým světlem a svým životem.

Je to tak zvláštní: skutečné křesťanství stojí námahu a sebezpřemáhání jenom na začátku. Když se trochu spolehneme na Boha, dostaneme radost,

pokojné uvolnění a bezpečí už zde a nyní uprostřed všedních dnů, ve stresu a dokonce i v utrpení. Mnoho lidí to zažilo a podalo o tom věrohodné svědectví. Astronomové nám říkají, že ve vesmíru jsou tak zvané černé díry, a že to jsou útvary s tak hustou, stlačenou hmotou, že nemohou vyzařovat žádnou energii či světlo, a že jejich přitažlivá síla je tak veliká, že se od jejich těžiště nemůže nic odpoutat, takže se ve vesmíru jeví jako temné díry bez jakékoli komunikace navenek. Tak nějak bychom mohli vidět lidi, kteří Boha nechtějí znát. Jsou totiž tak soustředění na sebe a na svůj svět, že se z něho nemohou dostat ven. Beznadějně zůstávají sami, ačkoli je kolem nich plno života a radosti.

Tato vánoční slavnost je tedy novou nabídkou všem: Nezůstávej jen sám se sebou! Důvěřuj světlu, které vzešlo v Betlémě i pro tebe. Jdi za voláním svého srdce, neboť ono je nejšťastnější tenkrát, když se může darovat. Přejí vám všem radostné vánoce plné tohoto světla. Ať nás tato slavnost a další nastávající nový rok přivede blíž k Bohu.

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Pán Ježíš nám přichází vstříc na práh našeho lidství. Chce se stát naším lidským bratrem. Prosme ho:

V křesťanských rodinách vzbuzuj ochotu darovat Církvi nové kněze, řeholníky a řeholnice.

Prosíme za tvou Církev, která dnes po celém světě slaví tvé narozeniny: aby byla všude učitelkou tvé lásky.

Za celé lidstvo, aby pochopilo, že k míru nevede rovnováha strachu a zbraní, ale rovnováha spravedlnosti.

Za vládnoucí politiky a mocné světa, aby si uvědomili, že i oni budou ze svého panování skládat účty Bohu i lidem.

Za nás, zde shromážděné, abychom pochopili a našli to, co je nám v životě nejdůležitější.

Za naše domovy, aby ve všech našich domácnostech vládla vánoční pohoda, veselí a radost.

Za naše zemřelé, aby měli účast ve světle v náručí Stvořitele.

Pane Ježíši, u tvých jesliček poznáváme, že Boha nemusíme hledat kdesi daleko či vysoko. Že ty jsi Emanuel - Bůh s námi. Chceme ti za to

děkovat: zde radostnou bohoslužbou a doma pokojným životem, a následovat tě tak v tvém člověčenství teď i na věky věků. - Amen.

Nebo:

Předložme teď našemu vtělenému Pánu naše prosby:

V křesťanských rodinách vzbuzuj ochotu darovat Církvi nové kněze, řeholníky a řeholnice.

At' tě poznají všichni, kdo v tebe dosud nevěří.

At' tě lépe poznáme i my, kteří jsme v tebe už uvěřili.

Naplň radostí všechny, kdo se v těchto dnech pachtili, aby jiným připravili radostné svátky.

At' všechny rodiny na světě mají kde bydlet.

At' děti naší farnosti si zachovají radostné srdce.

Nám všem zde přítomným dej svůj dar lásky, abychom po celé svátky byli na sebe hodní.

Pane Ježíši, stal ses jedním z nás lidí a znáš naše lidské starosti, proto tě s důvěrou prosíme o pomoc a sílu, jenž žiješ na věky věků. - Amen.

MODLITBA NAD DARY

Přijmi, Bože, tyto plody země a posvěť je, at' se nám stanou zdrojem božského života a zpřítomňují mezi námi tvého Syna, při jeho narození nám zazářila jeho božská sláva. Neboť on s tebou žije a kraluje po všechny věky věků. - Amen.

PREFACE 2. O NAROZENÍ PÁNĚ

Obnova světa skrze Vtělení

V: Pán s vámi.

O: I s tebou.

V: Vzhůru srdce.

O: Máme je u Pána.

V: Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.

O: Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky, skrze našeho Pána, Ježíše Krista. Neboť dnes slavíme veliké tajemství: Ty ses nám

zjevil, neviditelný Bože, skrze své věčné Slovo, které se stalo člověkem. Poslal jsi ho mezi nás, aby vystavěl, co bylo zbořeno, aby přivedl zbloudilé k tobě, aby v něm všechno našlo plnost a jednotu. A proto tě chválíme a oslavujeme a se všemi nebeskými zástupy radostně voláme:

Svatý, svatý, svatý...

ANTIFONA K PŘIJÍMÁNÍ Srov. Zach 9,9

Zajásej, síónská dcero, zaplesej, dcero jeruzalémská: hle, přichází tvůj Král, Svatý, Spasitel světa.

MODLITBA PO PŘIJÍMÁNÍ

Pane, náš nebeský Otče, slavíme s radostnou zbožností narození tvého Syna; dej, ať vírou poznáváme hlubiny tohoto tajemství a čerpáme z něho sílu k opravdové lásce. Skrze Krista, našeho Pána. - Amen.

K ZAMYŠLENÍ

Vánoce je potřeba chápat jako počátek velikonočního setkání mezi lidstvím a božstvím, mezi stvořením a Stvořitelem. Jsou vstupem života do naší smrtelnosti, počátkem definitivního vítězství Boží dobroty. Klíčovým slovem vánoc je vtělení, totiž příchod Božího Syna a jeho narození v těle, které je podrobena smrti. Vánoce jsou tak i zrozením člověka v Bohu. Kristus je živým slovem, které vyžaduje naše pokorné a tiché naslouchání a poslušnost. Kristus je světlem, odhalujícím a zahánějícím naši temnotu a slepotu. Kristus je životem, ke kterému má člověk přilnout tím, že se zřekne svého vlastního. Vánoce jsou odkrytím pravdy o člověku, odhalením naší skutečnosti. Bez nich by však nebyly ani velikonoce. Má-li se o těchto vánocích uskutečnit ono velikonoční setkání lidství a božství i v nás, pak je třeba, abychom na Boží iniciativu odpověděli svým svobodným souhlasem a z temnoty vstoupili do světla.